

MANÉVR PALBOU V OBRANĚ

Podle našich řádů je pro obranu základním a rozhodujícím požadavkem **aktivnost**. Aktivnost se projevuje především manévrem **palbou** a manévrem **silami a prostředky**. Určujícím k ničení útočníka je manévr palbou.

Zatímco palba útočníkovi uvolňuje cestu vpřed, obránci umožňuje tuto cestu přehradit. Poměrná stabilita vojsk v obraně, možnost palby předem připravit (využití palebných vlastností jednotlivých zbraní, jejich vhodné umístění, palba na předem zjištěné vzdálosti apod.) a vcelku lepší podmínky pro průzkum a stanovení parametrů cílů (ve srovnání s útokem) usnadňují obránci potřebný manévr palbou i při značném rozptýlení sil a prostředků. **Palba v obraně je tak účinnější, než palba za útoku.**

To spolu s účinnější ochranou vojsk v obraně vytváří podmínky k tomu, že slabší síly obránce jsou schopny vést úspěšně boj s několikanásobnou převahou útočníka. V tom smyslu je **obrana silnější než útok**.

Kolikrát musí být útočník silnější než obránce, aby dosáhl úspěchu, závisí především na předpokládané účinnosti palby obránce, rychlosti manévru jeho sil a schopnosti odolávat palbám útočníka.

Cílem manévru palbou v obraně je vytvořit včas a v rozhodujícím prostoru palebnou převahu k ničení útočících vojsk, způsobit jim velké ztráty, kanalizovat jejich postup, vnucovat jim tak svou vůli a

získávat iniciativu na svou stranu. V neposlední řadě musí umožnit úspěšný manévr silami k dokončení ničivých účinků palby, nebo alespoň k jejich podstatnému zvýšení.

Význam manévru palbou je dán tím, že palebný systém je hlavním prostředkem ničení nepřítele a tím také rozhodujícím regulátorem poměru sil mezi obráncem a útočníkem. Manévr palbou mohou uskutečnit podle svých možností, zejména dosahu, všechny palebné prostředky. Spočívá v současném nebo postupném hromadění [soustředování] palby na nejdůležitější uskupení a objekty útočníka nebo v rozdělení paleb k současnému ničení několika cílů.

Manévr palbou v obraně zabezpečuje splnění cílů obrany (viz Vševojsk-1-1, čl. 247 a Oper-1-1, čl. 265) a je vedle manévru silami hlavním prostředkem k vyjádření úsilí obrany. Spočívá zejména

— v úderech na dalekých přístupech [Vševojsk-1-1, čl. 436, 440, 444, Oper-1-1, čl. 305],

— v protipřípravě [Vševojsk-1-1, čl. 444, Oper-1-1, čl. 307],

— v organizování paleb k boji o přední okraj a o hloubku obrany [Vševojsk-1-1, čl. 441, 456, Oper-1-1, čl. 309].

Organizování paleb k boji o přední okraj a o hloubku obrany patří do opatření taktických. Zásady jejich vedení jsou součástí organizace obrany především na taktických stupních. Údery na dalekých

přistupech a protipříprava se možnostem taktických stupňů vymykají a jsou součástí obranných opatření operačního významu.

Význam a vliv všech těchto forem manévru na obranu a její výsledek závisí na účinnosti a množství palebných prostředků, které používáme.

Soudobé letectvo a vysoce účinné raketové jaderné zbraně umožňují obránci ovlivnit průběh a výsledek obrany dříve, než protivník vyrazí k útoku.

Nebývával vzrůstá význam úderů na útočící vojska na dalekých přistupech a protipříprava.

Cílem úderů na dalekých přistupech je způsobit útočnickovi ztráty ještě do zahájení útoku, vyčerpávat ho, zdržet jeho vyrazení a získat tak čas pro organizování obrany a pro přesun dalších sil. Hlavním způsobem útoku je útok z chodu, proto za úderu na dalekých přistupech považujeme úderu na vojska útočnicka do zaujetí vyčkávacího prostoru, vzdáleného 40 i více km. Tyto úderu může vést ten organizační stupeň, jehož palebné prostředky mají nejméně tento dosah. To však není jediné hledisko.

Při nedostatku bude každý organizační stupeň působit proti silám nepřítele, které ho ohrožují nebo mohou ohrozit. Úderu na dalekých přistupech může vést armádní raketová brigáda. Poněvadž nebude vždy zřejmé, proti které armádě nepřítel povede úder, je výhodnější, aby úderu na dalekých přistupech **organizoval front**. Zejména také proto, že těchto úderů se zúčastní i letectvo, které je organickou součástí teprve frontu.

Vševojsková armáda se těchto úderů může zúčastnit na rozkaz velitele frontu jednotlivými úderu armádní raketové brigády. Cíle a druh náplní bude armádě určovat front.

K vyčerpávání a zdržování nepřítele budou přispívat zejména **pozemní jaderné a chemické úderu**. Při správném využití terénu (úderu na osy v horském a zalesněném terénu, na přechody přes vodní toky, na důležité komunikační uzly apod.) můžeme dosáhnout značných úspěchů.

Jestliže nepřítel připravuje útok silami v dotyku, pak úderu na dalekých přistupech použijeme na jeho přesunované síly z hloubky, kterými chce rozvíjet útok. Proti silám v dotyku organizujeme protipřípravu, která bude většinou splývat s palbami k udržení předního okraje obrany.

Bude-li válka zahájena bez použití jaderných zbraní, cíle, úkoly a doba úderů

na dalekých přistupech zůstanou stejné, avšak rozsah cílů a úkolů bude úměrně menší. K jejich realizaci budeme moci využít jen letectva. Letectvo může použít též zápalných látek, jejichž účinek roste úměrně s pokrytostí terénu.

Protipříprava je důležitou součástí soudobé obrany. Jejím cílem je zmařit nebo alespoň ztížit přípravu útočnicka a předejít ho v palebné přípravě, způsobit mu značné ztráty, snížit jeho palebné možnosti a vytvořit příznivé podmínky pro úspěšné vedení obrany.

V době, kdy hlavním palebným prostředkem bylo dělostřelectvo, byla doba zahájení protipřípravy omezena jeho dosahem. Dnes, kdy dosah palebných prostředků je vymezen raketami a vysoce účinným letectvem, je třeba upřesnit začátek a konec protipřípravy.

Podle zásad útoku vojsk NATO, vedou jej z dotyku nebo z chodu. Při útoku z chodu, který používají za hlavní druh útočného boje, vyrazí hlavní síly z vyčkávacího prostoru vzdáleného 40 i více km. Do té doby jsou vojska nepřítele vlastně na přesunu, což nemůžeme považovat za jejich bezprostřední přípravu k útoku. V té době nebude ještě jasné zda přejdou do útoku, v jaké sestavě, na kterém směru povedou hlavní úder, za kterým překážkou (řeka) nebo na které výhodné čáře přejdou do obrany.

Protipříprava na protivníka, který je na přesunu do vyčkávacího prostoru, je nevhodná, protože účinnost raketových popř. i leteckých úderů je značně nižší. Je to dáno především tím, že v této době se útočník přesunuje v organických celcích. Jeho činnost není ještě plánována. Můžeme ho proto jen zdržet, ale nemůžeme narušit jeho zámysl. Navíc účinnost jaderných úderů na vojska na přesunu je nižší (můžeme využít jen lineárního a ne plošného účinku) a jeho raketové prostředky budou v té době nejčastěji bez náplní.

Protipřípravu bude účelné zahájit tehdy, když bude ze situace zřejmý zámysl útočnicka, zejména směr jeho hlavního úderu. Ten se projeví, až vojska útočnicka po zaujetí vyčkávacího prostoru pro útok z chodu začnou dělat přípravu pro zahájení útoku a pro zaujetí sestavy pro útok.

Na vyčkávací prostor vzdálený kolem 50 km mohou svými prostředky působit v nejlepší případě divize svými oddily vojskových raket, především však vševojsková armáda raketovou brigádou a přiděleným letectvem. Proto také protipřípravu bude **plánovat vševojsková armáda**.

Protipřiprava se zúčastní podle potřeby a možností všechny prvky operační sestavy armády, včetně divizí.

Kromě zahájení je třeba konkretizovat i dobu ukončení protipřipravy. Protipřiprava je namířena proti nepřátelské palebné přípravě. Měla by tudíž končit zahájením palebné přípravy útoku, pokud jí ovšem nezabrání. Její ukončení do zahájení palebné přípravy útočnicka je znamenalo, že v době, kdy útočnick je nejzranitelnější, tj. při rozčleňování do rotních popř. četových proudů, by nebyla proti němu vedena cílevědomě organizovaná a řízená palba. To nemůžeme připustit. Je naopak žádoucí, aby intenzita protipřipravy v této době vrcholila. Možnosti k tomu jsou. Protipřiprava v této fázi se mohou zúčastnit i prostředky divizí popř. pluků, tzn. oddíly vojskových raket a dělostřelectva, popř. i tanky.

Protipřiprava, pokud nezabrání či neodálí zahájení nepřátelského útoku, **bude tedy končit až tehdy, kdy vojska v obraně budou moci zahájit boj o udržení předního okraje**. Jen tak můžeme zabezpečit nepřetržitě ničení útočnicka a tím také maximální efekt protipřipravy.

V praxi musí tedy protipřiprava do značné míry probíhat ještě za palebné přípravy útoku. Její **intenzita** vzhledem k délce trvání bude různá. Během přesunu útočnicka z vyčkávacího prostoru na čaru rozvinutí do praporečnických proudů bude podstatně snížena, za to bude vrcholit v době, kdy je útočnick nejzranitelnější. Nepůjde tedy o krátkodobý akt, ale o palebnou činnost delšího trvání.

Kvalita protipřipravy bude záviset na prostředcích obránce a na dostatku zpráv o vhodných cílech útočnicka. Protipřiprava může plnit v podstatě tři úkoly:

— rozšířit uskupení nepřítel, které se připravuje k útoku, zničit zejména jeho prostředky jaderného napadení, způsobit mu ztráty, zmařit jeho útok a vytvořit podmínky k přechodu obránce do útoku,

— způsobit nepříteli ztráty, zejména jeho prostředkům jaderného napadení a prvnímú s'edu, narušit jeho přípravu k útoku a útočnou sestavu. Tím ho donutit k přeskupení sil a prostředků, oddálit tak zahájení útoku a získat čas pro další budování a zdokonalování obrany, pro přisun dalších sil a materiálu všeho druhu z hloubky,

— značně oslabit palebnou a údernou sílu nepřítel na rozhodujícím směru ještě před zahájením boje o přední okraj obrany, zlepšit poměr sil a vytvořit tak výhodné podmínky k úspěšnému vedení obrany.

Který z těchto úkolů bude protipřiprava sledovat, bude kromě množství palebných prostředků záviset především na konkrétní situaci, zejména na hodnotě a možnostech nepřítel. Velitel armády se musí snažit dosáhnout podle možnosti prvního z uvedených úkolů.

Množství sil a prostředků obránce bude však omezené, proto prostor protipřipravy bude tvořit **jen určitou část** z zájmového pásma armády. Nejčastěji to bude jen prostor (nebo část prostoru), na němž se budou připravovat k útoku hlavní síly úderného uskupení nepřítel.

Z cíle, úkolů a charakteristiky protipřipravy vyplývá, že je **velmi důležitou součástí obranného zámyslu velitele armády**. Tato rozhodujícím způsobem ovlivní průběh obranné operace. Proto je protipřiprava problematikou operační. Nižší organizační stupně se na ní budou jen podílet.

Vzhledem k nedostatku sil a palebných prostředků v obraně a vzhledem k možnostem soudobé bojové techniky, je nutné přeseň sladit jejich použití podle jednoho zámyslu — jako protipřipravy. Jen tak můžeme zabezpečit efektivní účinek na vojska nepřítel ještě do zahájení útoku, popř. jeho zhroucení či oddálení. Tím současně vytváříme podmínky pro konečný úspěch obrany.

Palby k boji o přední okraj a hloubku obrany budou ve většině případů navazovat na protipřipravy. Jsou základním druhem manévru palbou na všech stupních. Až do pluku v to bude v podstatě také jediným druhem palebného manévru v obraně. **Význam** těchto paleb je v tom, že většinou právě ony rozhodnou s konečnou platností o úspěchu či neúspěchu obrany. Na nich se podílejí všechny palebné prostředky, proto důležitou podmínkou jejich úspěchu je **dobrá organizace**. Zásada je dosáhnout nejefektivnějšího účinku jednotlivých palebných prostředků při ničení útočnicka. To vyžaduje dokonalé sladění paleb všeho druhu. Jen tak můžeme dosáhnout konečného cíle obrany — vytvořit podmínky k získání převahy nad útočnickem a k přechodu z obrany do útoku. Ke splnění tohoto úkolu je třeba rozdělit zájmový prostor příslušného organizačního stupně mezi jednotlivé druhy palebných prostředků. Přitom vycházíme z jejich palebných vlastností a možností. Účinky jednotlivých zbraní musíme skloubit.

Na nepřátelské dělostřelectvo (do vzdálenosti 6 i více km) povede naše dělostřelectvo **umličovací palebné přehrad** ze zakrytých palebných postavení. Na roz-

vinující se síly povede dělostřelectvo **přehradné palby** a to postupně i na několika čarách. Jejich cílem bude jednak způsobit nepříteli ztráty (mohou dosahovat 5—10 %), zejména však oddělit tanky od motostřeleckých jednotek a vytvořit podmínky pro **přímou palbu** především protitankových prostředků. Na vzdálenost 400—600 m (podle terénu) organizujeme pásmo souvislých **několikavrstvových paleb** všeho druhu, skloubených nejen mezi sebou, ale také se systémem výbušných a nevybušných zátarasů.

Základ paleb k udržení předního okraje a k vedení boje v hloubce bude tvořit nejúčinnější palebný prostředek, tj. jaderné zbraně. Ostatní palebné prostředky budou na ně navazovat a je doplňovat. Při boji bez použití jaderných zbraní, bude těžiště paleb ležet na dělostřelectvu a tancích. Letectvo bude především prodlužovat jejich dosah ničením útočnickových druhých sledů, záloh, raket a jaderných prostředků, které přisunuje z hloubky.

Při organizování paleb budeme se řídit především snahou:

- plně uplatnit všechny vlastnosti jednotlivých zbraní,

- skrytým a rozptýleným rozmístěním palebných prostředků dosáhnout toho, aby alespoň zahájení jejich paleb bylo pro útočníka překvapením a jejich účinek byl maximální,

- vytvořit před předním okrajem obrany i v její hloubce, zejména na směrech pravděpodobného hlavního úderu protivníka, souvislou a několikavrstvovou palbu,

- vzájemně překrýt palebné úseky jednotlivých podřízených organizačních stupňů a doplnit je prostředky daného stupně velení, popř. zřízením zátarasů,

- mít možnost manévru palebnými prostředky k přehrazení mezer na důležitých směrech po vyřazení prostředků, které tam měly palebné úkoly,

- umožňovat přenesení a soustředění palby z pomocných směrů na směr hlavního úderu útočníka,

- vzájemně sladit a doplnit činnost raketových útvarů a svazků, dělostřelectva a letectva,

- dosáhnout narůstání intenzity a současně účinnosti palby s přibližováním útočníka k přednímu okraji a při pronikání do hloubky obrany,

- zabezpečit aktivní vedení obrany, zejména protizteče a protiúderů a v konečné fázi obrany vytvořit i reálné podmínky k přechodu do útoku.

Tento palebný systém musí zabezpečovat:

- ničení prostředků jaderného napadení útočníka a to i v případě, že nebyly použity,

- ničení útočících vojsk při rozvíjení, zasazování a v průběhu útoku,

- podporu jednotek, které brání předem nastavení, postavení bojového zajištění, popř. zabezpečovací pásmo,

- odrazení hromadných ztečí tanků a pěchoty nepřítele,

- ničení vzdušných výsadek nepřítel, vysazených v hloubce obranné sestavy,

- ničení nepřítele, který se vklíní do obrany,

- palebnou přípravu a podporu protizteče a protiúderů druhých sledů a záloh,

- palebné zabezpečení mezer a boků, ženijních zátarasů a přírodních překážek.

Vedle prvořadého ničení prostředků jaderného napadení mají z palebných úkolů rozhodující význam pro úspěšné vedení obrany **protitankové palby**. Tvoří totiž kostru paleb a ostatní palebné prostředky na systém protitankových paleb navazují a je doplňují. Je to proto, že hlavní úderencu silou jsou tanky a transportéry. Jejich počty ve výzbroji armád neustále rostou a tím pochopitelně roste i potřeba boje s nimi.

Do protitankových paleb patří nejen palby všech protitankových zbraní (pancéřovek, tarasnic, protitankových kanónů, protitankových řízených střel a tanků), ale také přímé palby dělostřelectva a palby dělostřelectva ze zakrytých postavení. Součástí boje s tanky s OT jsou též letecké úderů.

Maximální účinnosti protitankových a ostatních paleb v obraně dosáhneme jejich přesností, potřebným hromaděním a překvapivým vedením.

Nemalý význam pro zvýšení účinnosti palby má požadavek, aby organizace paleb vycházela z **přirozených obranných vlastností terénu**. Palby musíme plánovat a vést tak, aby zvyšovaly a doplňovaly obrannou účinnost překážek, popř. zátarasů.

Organizování paleb k udržení předního okraje obrany a k boji v její hloubce je proto prvořadým úkolem velitelů a štábů všech stupňů již při přechodu do obrany. Je také rozhodujícím pro rozmístění jednotlivých palebných prostředků. Tyto rozmísťujeme skrytě a rozptýleně tak, aby mohly působit na útočníka s překvapením a plně využívat svých palebných vlast-

ností. Bude proto účelné organizovat vedení paleb z odvrácených svahů, paleb bočních, křížových a nastražených, jakož i vytvářet palební pytle.

Všechny palebné prostředky musí být neustále připraveny zahájit i neplánovaný manévra a vést palby jak v noci, tak i za omezené viditelnosti.

Zvláštní pozornost budeme věnovat při organizování paleb získání palebné převahy nad útočníkem, jako nezbytné podmínky úspěchu plánovaných protiztečí či protiúderu. Tzn. mít v určitém prostoru a po určitou dobu možnost palebně pokrýt všechny nebo alespoň většinu nepřátelských palebných prostředků. Tím jim znemožnit vést organizované a účinné palby proti vlastním silám a bojové technice. Toho dosáhneme soustředěním činnosti většího množství palebných prostředků,

zejména nosičů jaderného napadení (při jejich použití) v omezeném prostoru a po určitou dobu. Zabezpečit to může jen několik organizačních stupňů současně (např. palebné prostředky pluků a divize, nebo divizí a armády). Nejmenším organizačním stupněm, který ji může zabezpečit, je divize. Divize má již jaderné prostředky a dělostřelectvo. Pluk může dosáhnout převahy jen výjimečně a to jen s pomocí divize.

Za zvláštních podmínek (např. v horském a zalesněném terénu) mohou palebné převahy dosáhnout i nižší organizační stupně (decentralizace prostředků, samostatnost směrů).

Prvořadým úkolem při získávání palebné převahy je zničení maxima palebných prostředků útočícího nepřítele. Této palebné převahy pak využíváme k aktivní činnosti (k protiztečím a protiúderům).